

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

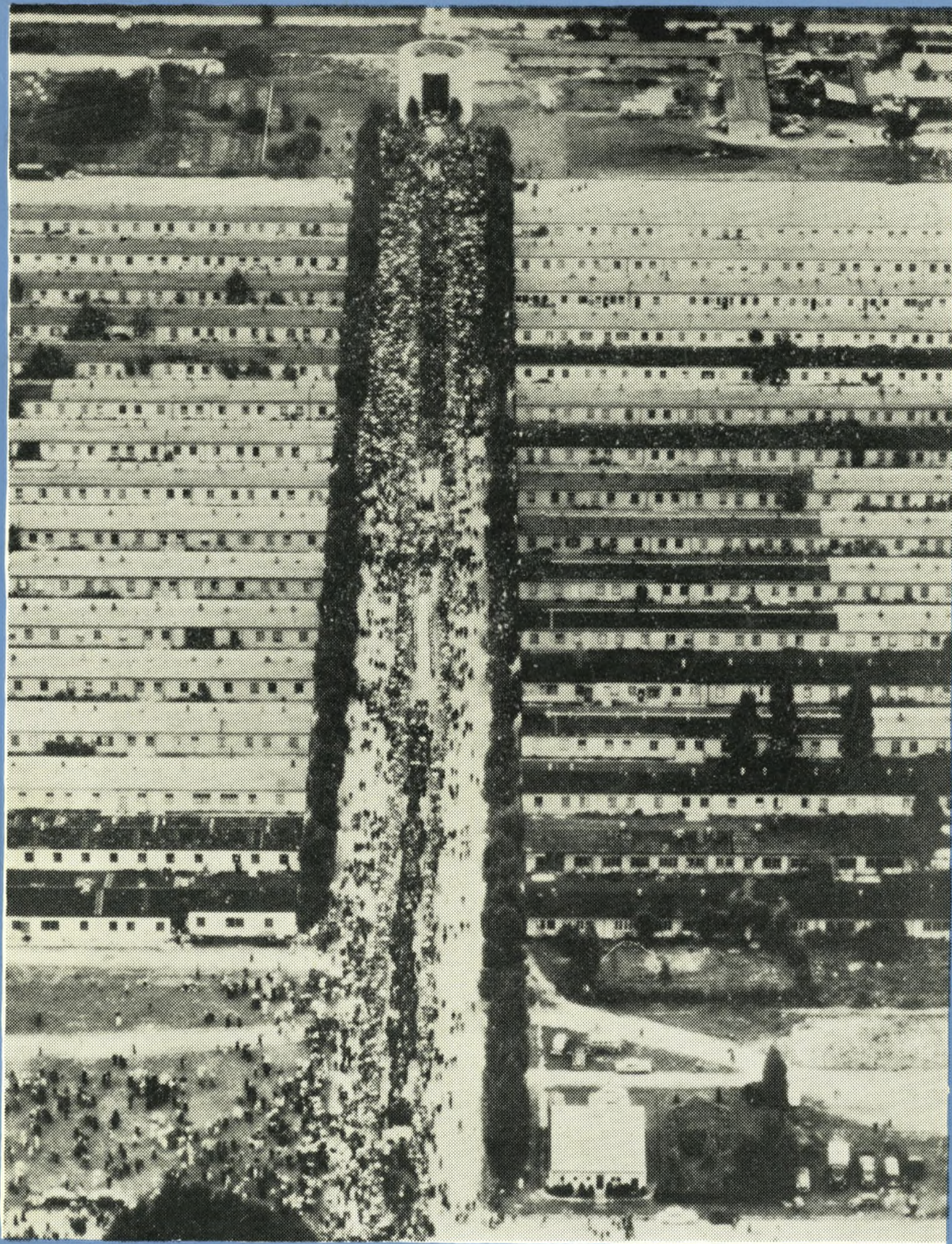
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

I den tyske koncentrationslejr Dachau er indviet et minde-kapel. Tusinder af unge, som deltog i den eucharistiske kongres i München, var med ved indvielsen. Nær kapellet ses stadig et af de gamle vagttårne fra krigens tid, og vejen til kapellet er flankeret af de oprindelige fange-barakker.

**BYENS
KLICHE ANSTALT**

Frederikssundsvej 269
Brønshøj

POUL ZACHARIASSEN
Boghandel
Hovedgaden 19 - Lyngby

**HEMMING PEDERSEN'S
TØMRERFORRETNING &
MASKINSNEDKERI A/S**
Marievej 4 - Holte

**HJALMAR JØRGENSENS
CIGARFABRIK**
Faxe Ladeplads

SKOTØJS-MAGASINET
Oluf Hansen
Store-Heddinge

C. C. SMITH
General Motors Automobiles
Køge

HERLUF CHRISTIANSEN
N. S. U. Automobiles - Motorcykler
Torvet - Køge

CHR. CHRISTENSEN
Møbelpolstrer - Sadelmager
Brogade 4 - Køge

HERLUF STÆHR

BROGADE 7
KØGE

**HASLEV
ORGELFABRIK**

**GLOBUS-RADIO
HASLEV**

**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.
(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Kasernen, Fredericia.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.
Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffs-lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Læge Børge Næsted, Læssøegade 141, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).

Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION.

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 24. aug.

	Side
29. august betød en lettelse	148
Stor interesse for at søge erstatninger	145
De 11 fra Rorup huskes	147
Goerdeler-rigskansleremnet	149
Bernadotte-statuen færdig	151
Gestappofangerne	155
Dagbogsblade	155
Solhøgda indviet	159
Kapel indviet i Dachau	160

29. august betød en lettelse

Sognegræst Aage Dahl om sit syn på 29. august 1943, kampen og tiden, der fulgte.

Den 29. august 1943 opgav regeringen under indtrykket af folkevilljen og ikke mindst under indtrykket af ungdommens indstilling at fortsætte den uværdige underdanighedsholdning, den havde indtaget siden den 9. april 1940 overfor fjenden.

For os, der fra besættelsens første dag havde gjort klar front mod tyskerne, havde regeringens tvetydige og uværdige holdning været en større skam end alle de mange, der svigtede for økonomisk vindings skyld eller som på grund af manglende åndsevner ikke kunne klarlægge sig, at samarbejdet med tyskerne betød forræderi mod fædreland og folk.

Derfor betød den 29. august en lettelse, selv om vi stadig savnede erklæringen om, at Danmark var i krig med Tyskland.

Dertil kom stoltheden og glæden over den danske marines kraftige optræden i modsætning til hærens, der syntes at have svigtet på så godt som alle punkter bortset fra de få, som den 9. april 1940 var blevet ofret for et syns skyld i en kamp, som man slet ikke havde til hensigt at sætte noget virkeligt ind for.

Beklageligt var det blot, at det ikke var Bertel Dalgaard, Jørgen Jørgensen, P. Munch, Alsing Andersen, og hvad de nu hed, de politikerne, der gennem årene havde gjort deres bedste for at gøre landet værgeløst, der skulle møde de tyske tanks, men nogle af landets bedste ungdom, de sendte ud i den

åbne mark mod de tyske okkupanter, der trængte over landegrænsen.

Fra den 29. august måtte det stå klart for enhver, at fællesskab med tyskerne betød båndene overskærne til det danske folk og medskyld i hver dansk mands død, der satte livet til i modstanden mod de uniformerede tyske bander.

Det betød også, at kampen blev hårdere. Den for tysk militær mentalitets ejendommelige fejghed åbenbarede sig i et stigende antal snigmord, i udtagelse af fanger som gidsler på togene overfor sabotagen og meningsløse ødelæggelser af bygninger uden nogensomhelst militær nødvendighed.

Men i alt dette følte vi, at sejrens dag nærmede sig; den 29. august var en hovedstation på vejen. Og sejren kom. Den havde kostet dyrt. Men vi havde ikke vundet den blot ved fejgt at lade de andre kæmpe. For danske kristne havde det atter bekræftet sig: Dine fjender til lands er og fjenderne hans, de er fjender af sandhed og retten.

17 år er gået, siden vendepunktet i vort lands stilling kom. Meget er gledet bort i tidernes strøm. Navne er glemt, og de døde er blevet til muld.

Var det, der blev vundet, ofrene værd?

Stundom gribes man af mismod. Man synes, der er blevet svigtet alt for meget, at det demokrati, der er trådt frem, ikke rigtig svarer til idealet.

Tænk på spørgsmålet om Sydslesvigs forhold til Danmark for 15 år

A/S Junckers Savværk

Køge

TEATERBYGNINGEN

KØGE

KØGE BIO

„TIP-TOP“

NØRREGADE 24
KØGE

I/S SVEN JACOBSEN

KONFEKTIONSFABRIK
Ejlersvej — Næstved

RINGSTED NY BOGTRYKKERI

RINGSTED
ANDELS SVINESLAGTERI

HOLTEN LANGES
TRÆLASHANDEL A/S
Ringsted

NØRREDALS BAGERI
Nørregade 56 — Køge

NÆSTVED DISCONTOBANK

AKTIESELSKAB

DANSK PAPIRFORSYNING
NÆSTVED

SYDSJÆLLANDS KAFFEBRÆNDERI
NÆSTVED

A/S SYDSJÆLLANDS JERNFORRETNING
NÆSTVED

RINGSTED CEMENTVAREFABRIK &
TØMMERHANDEL A/S

SORØ SPARE- OG LAANEKASSE

AKTIESELSKABET
BANKEN FOR SORØ OG OMEGN

GØRLEV MATERIALHANDEL

A/S GØRLEV HANDELSHUS

Stor interesse for at søge erstatninger

Uvist, hvornår fangetidsgodtgørelsen udbetales

Ansøgninger om erstatninger er allerede nu indkommet i et tal af flere tusinde, og i flere tilfælde er eengangsytelser udbetalt i august måned.

Mens nogle røster hævdede sig mod i det hele taget at slutte overenskomsten om de 26 mill. kr. med Vesttyskland og mod at modtage disse penge, har der vist sig stor interesse for at modtage og indsende skemaer.

Fordelingsnævn og ankenævn

Selve fordelingsloven blev vedtaget af et enigt folketing den 2. juni. Loven fik kongens underskrift den 10. juni, og man kunne derefter gå i gang med nedsættelse af Fordelingsnævnet, der består af professor, direktør, dr. jur. Louis le Maire, kontorchef i socialministeriet P. Juhl-Christensen samt landsretssagfører Jørgen Zahle, som vi kender fra den illegale tid, og som var Frihedsfondens første kontorchef. Kontorchef Kampmann og fru Vibeke Helweg-Larsen er suppleanter.

siden, tænk på Reersø-sagen i dag.

Demokrati er ikke bare en regeringsform, det er måden, hvorpå der regeres.

Der var mere demokrati i Kristian den VIII's enevælde, end der er i Kampmanns demokrati, for slet ikke at tale om Krustjefs, Mac Millans og Eisenhowers.

Og dog, over det altsammen må vi ikke glemme, at vi fik som danske vor opgave og vor arv at løfte, at vi i fællesskab har kæmpet og lidt for den, og at i kraft af den er vi blevet, hvad vi er hver især, og elsker vi det land og det folk, der blev vort.

Lad os trøste os med Grundtvigs ord, som Kong Christian trøstede os med den 9. april: End er der en Gud for oven, som råder for Danmarks sag.

AAGE DAHL.

Men henblik på evt. utilfredse er der nedsat et ankenævn, hvis medlemmer er højesteretsdommer Bodil Dybdal, landsretssagfører Ilfeldt, Aarhus, og viceadmiral Vedel.

Afgørelserne om eengangsytelser og fangetidsgodtgørelser kan indankes. Derimod ikke afgørelser om særlige ydelser efter lovens paragraf 6.

Man går ud fra, at afgørelser ikke kan indankes for domstolene.

Ferietid — men arbejde under højtryk

Samtlige dagblade bragte den 12. juli en to-spaltet annonce med en gengivelse af lovens bestemmelser, og mange blade bragte desuden — i forskelligt udstyr — en orienterende tekst, der var udsendt gennem Ritzaus Bureau.

Derefter kunne skemaer til ansøgning afhentes på samtlige politistationer. Ganske vist skete der en lille forsinkelse på grund af en ekspeditionsfejl på politigården, men den blev hurtigt rettet.

Det var jo ikke noget gunstigt tidspunkt at skulle føre arbejdet ud i livet på. — Ferietiden medfører jo, at talrige er bortrejst. — Men det lykkedes dog at skaffe egnede lokaler i St. Kongensgade 47, Kbh. K., samt at engagere en del folk, der tidligere havde indvundet erfaringer fra lignende arbejde.

Lederen af Fordelingsnævnets sekretariat er kontorchef Kampmann, tidl. ministeriet for særlige anliggender og Erstatningsrådet, og den daglige leder af arbejdet på stedet er ekspeditionssekretær Jan Casse (ministeriet for særlige anliggender, 1945—47).

Nogle misforståelser rettes

I en samtale med ekspeditionssekretær J. Casse oplyser denne, at der er grund til at rette forskellige misforståelser, der er opstået nogle steder.

Enkelte er således ikke klar over, at den, der er f. eks. 25, 50 eller 100 pct. invalid, desuden kan søge fangetidsgodtgørelse.

Dette gælder dog for enkernes vedkommende kun, hvis de selv har siddet.

Hr. Casse gør endvidere opmærksom på, at nogle har forstået det grønne skema om fangetidsgodtgørelsen sådan, at hvis man har fået erstatning i 1945—47, kan man ikke få nu. Det er imidlertid sådan, at har man fået erstatning i 1945—47, går det hele lettest. Der foreligger da akter for den enkelte, og ansøgeren slipper med at udfylde første side alene. Undertegnelsen sker på side 2.

Der er også grund til at understrege, at ydelserne sker uden hensyntagen til ansøgerens økonomiske forhold, dog ikke når det drejer sig om særlige ydelser.

Beløbene gøres skattefri

Loven kan ikke fastsætte, at ydelserne er skattefri, men det er hensigten i ligningsloven at indføre en bestemmelse om, at beløbene ikke medregnes til indkomstskat.

— Rådgivningskontorer?

— Vi fungerer også her som rådgiverkontor, og flere private rundt omkring i landet yder også en sådan hjælp.

Er skemaerne overflødige?

— Kunne man ikke bygge på kartotekerne fra 1945—47 og udbetale efter dem?

— Det har været foreslået, men dels har mange skiftet adresse, og det vanskeliggør at få check'ene i de rigtige hænder, dels er personkredsen en anden nu end dengang.

— Invaliderne?

— Der udbetales efter den invaliditetsgrad, der er gældende den 1. april 1960.

— Hvornår foretages udbetaling af fangetidsgodtgørelserne?

— Det bliver ikke i september

P. M. OLSEN

AUT. G. M. FORHANDLER

SLAGELSE

PETER FABRICIUS

LYNGBYGAARD

PR. BOESLUNDE

SVEND BOSIN

Elektro-mekanisk etablisement

Slagelse

L. MELDAL'S FARVERIER

Kemisk tøjrensningsetablisement

Afd. Fabrik - Slagelse

R. P. DAL

Møbelsnedker

Løvegade 40 - Slagelse

BRØDRENE HILLERS

Sjællands Jern- & Stålförretning

Slagelse

A/S SLAGELSE OFFENTLIGE

SLAGTEHUSE

LOUIS POULSEN & CO.

Manufaktur en gros

Slagelse

E. KRAGH MORTENSEN

Auto & Maskinværksted

Dianalund

H. ADRIAN

Statsaut. elektroinstallatør

Søllested

POUL PEDERSEN

Slagtermester

Vestergade 47 - Maribo

Aktieselskabet

C. A. QVADE & CO.

Saxkjøbing afdeling

M. E. HOVMAND-HANSEN

GODSEJER

KNUTHENLUND

STOKKEMARKE

AKTIESELSKABET

LOLLANDS HANDELS- OG LANDBRUGSBANK

NAKSKOV

LOLLAND-FALSTERS ANDELS FODERSTOFFORENING

L. M. A. F.

NAKSKOV

BODIN

FOT. NISSENS EFTF.

NAKSKOV

Den lollandske

Landbostands Sparekasse

NAKSKOV

AUG. FREUCHEN & CO.

T. G. Krøyer

Nakskov

SV. DAM JOHANNESSEN

Skræddermester

Nakskov

**FUHRMANN'S
PAPIRVAREFABRIK**

ODENSE

Fabriken IMPO

ODENSE

Landbo-Sparekassen

for Fyn

ODENSE

KØBMANDSGÅRDEN

v/ Erik Bjerregaard Jensen

ASSENS

RUGEMASKINFABRIKEN

„PRIMULA“

BØVLINGBJERG

VESTFYENS KULIMPORT

Assens

**Ta'BUKO
til bords...**

og heller ikke i oktober og måske en del senere.

Vanskeligheden består i, at vi først skal være klar over, hvor mange penge, der er til rådighed til dette formål, og hvor mange fangeuger, der er tale om.

Der er nu udført et stort arbejde med at bringe kendskab til alle interesserede om lovens muligheder.

Vi har bragt lovens ordlyd allerede den 25/6, og den er gentaget i

Politibladet. Samtlige dagblade har haft meddelelsen, og desuden har det svenske udenrigsdepartement omtalt loven i en udsendelse til samtlige svenske dagblade. Man har nok tænkt på, at der i øjeblikket bor 22.000 danske i Sverige.

Der er yderligere foretaget udsendelse til Færøerne og Grønland, ligesom forskellige danske ambassadører i udlandet er forsynet med skemaer.

F-k.

landevejen er der stadig bilister og andre, der standser op og for en stund mindes de 11.

Frihed kan aldrig købes for dyrt

Man sang ved højtideligheden på årsdagen et par sange. Sognepræst Johs. Bjerrum sagde bl. a.: Stenen er stadig et levende tegn på, hvad frihed betyder og betød i 1944. Frihed til at eje noget, der er værd at sætte livet ind for. For frihed kan aldrig købes for dyrt.

Der blev lagt en del blomster ved mindestenen. Der var således de tre traditionelle buketter lyng fra Sonnes. Fra Frihedsfonden nedlagde maskinarbejder Børge Emil Pedersen en laurbærkrans med bånd i blå, hvidt og rødt.

Senere på aftenen samledes man i Osted Efterskoles gymnastiksal, hvor forstander Niels Pedersen og frue gæstfrit var værter.

Blandt deltagerne var mange, der trofast har været der hvert år, men også en del nye, og ret mange unge havde sluttet op.

DE 11 blev skudt ned bagfra

Smuk højtidelighed i Rorup ved Osted

Tirsdag den 9. august kl. 19 samledes omkring 150 ved Rorup-stenen ved landsbyen Osted ved Roskilde landevej.

For 16. gang ville man hædre mindet om de 11 unge danskere, der i 1944 på dette sted blev skudt af de tyske okkuperanter.

De 11 blev stillet op på en række og mejet ned bagfra. På et par gårde i nærheden hørte man skud

i natten, og senere fandt man de tomme patronhylstre ved grøftkanten. Desuden et armbandsur, der havde tilhørt en af de dræbte — og en blodpøl.

Sognets beboere rejste en kæmpesten i granit. Navnene på de 11 er indhugget, og stedet værnes af sognepræst, sognerådsformand og sognefoged.

Trods den travle trafik på hoved-

Ved stenens ene side står elever fra Osted Efterskole, ved den anden pårørende og venner til de elleve frihedskæmpere.

N. K. PEDERSEN

**SKOTØJSFABRIK OG
SKOTØJ EN GROS**

HURUP THY

**HURUP SAVVÆRK
OG TØMMERHANDEL**

**THYLANDS
TRÆLASTHANDEL A/S**
Vestervig

KNUDS HERREMAGASIN
Thisted

JOHS. AGERHOLM
Isenkr. - Tlf. 257
Thisted

„KØDBØRSEN“
v/ Sv. E. Jensen
Nytorv Thisted

CHR. JESPERSEN
Farvehandel
Torvet Thisted

MARIUS SØKENSEN
Guld & sølv
Tlf. 23 — Thisted

SIWERT & KORSELT
Aut. elektroinstallatør
Thisted — Tlf. 664

NIELS SKAARUP
Blikkensl., vand- og gasmester
Tlf. 441 — Thisted

THY-ELEKTRO
Thisted

SJØRRING
MASKINFABRIK I/S

AKTIESELSKAB

THYLANDS BANK

OSCAR LUND

GULDSMED
Vestergade 25 — Thisted

N. L. SPANGENBERGS EFTF.
v/ J. Frostholt
Thisted

NYKØBING JERN & STÅL

Grønnegade 12 - Nykøbing M.

J A G D

MANUFAKTUR & TRICOTAGE
Lilletorv — Thisted

**SPAREKASSEN
FOR THISTED AMT**

**A/S Nykøbing nye
Tømmerhandel**

Nykøbing Mors
Tlf. 76 og 887

**NYKØBING MORS OG OMEGNS
SPAREKASSE-FORENING**

MORSLAND FOLKEBANK A/S

**SPARE- OG LAANEKASSEN
FOR NYKØBING MORS OG OMEGN**

NEDERGAARD-FOTO
Tlf. 428 — Nykøbing M.

HOLGER CLEMMENSEN
Nykøbing M.

JØRGEN BRANDT
Nykøbing M.

**VILS
MASKINSNEDKERI**

Her sad en far til een af de 11, en mor, en søster, en bror.

En tung gang gennem Shellhuset

Jens Jacob Wolf Martens mor var der også. Hun fortalte stilfærdigt og gribende om sin tunge gang gennem Shellhuset den 10. august for at få klarhed over, hvad der var blevet af sønnen. Hun havde en mærkelig følelse af, at der var sket hendes søn noget ondt, men hver enkelt, hun spurgte i Shellhuset, var for fejt til at ville stå ved udåden. De druknede deres dårlige samvittighed i et hav af cigaretter, og askebægrene i deres kontorer var fyldt til randen.

Senere erfarede hun gennem en ven, at hendes søn — hendes eneste barn — var blandt de 11.

I Ryvangens daværende „losseplads“ fandt hun efter ihærdig søgen et sted, hvor de 11 måtte være slængt hen — det viste sig at være rigtigt. De 11 blev gravet op den aldersidste dag i Ryvangen.

Her er det, der er større end Thermopylæ.

Forstander Niels Pedersen holdt aftenens egentlige tale. Han sagde bl. a.: Her på dette sted, her i Rorup er det, der er større end Thermopylæ.

Overlærer Johs. Fosmark bragte en tak til Osted Efterskole, fordi man herfra så smukt værner om de 11, der også var vore kammerater.

Desuden talte fhv. mejeribestyrer Vald. Hansen, Osted, formanden for det udvalg, der tog initiativet til at rejse stenen. — Det blev den udvalgte sten. Han erindrede om stationsleder Arboe-Rasmussens friske initiativ med transporten fra grusgraven i Øm til Rorup.

Stationsleder Arboe-Rasmussen, nu Ringsted: Vi glæder os til denne aften, og vi viser børnene stedet.

mindsten over særlige begivenheder.

En sten kan i sig selv være noget stiv og kølig, men når der som i Rorup er en kreds af mennesker, der skaber liv bag stenen, ser man helt anderledes på mindesmærket.

Når tilslutningen i Rorup er så anselig, som tilfældet er, skyldes det i væsentlig grad, at sognet betragter stenen som deres sten og sidst, men ikke mindst, at forstander Niels

Pedersen og hustru så trofast hælder olie på ilden. Værdien af samværet på efterskolen er stor, og taknemligheden kom vist under een eller anden form til orde hos alle de tilreisende deltagere.

Fangeforeningerne har i årene efter 45 ofte været for optaget af at strides. Måske vil man i årene fremover få øje på værdien i at lade Rorup-eksemplet danne skole.

F-k.

Goerdeler - rigskansleremnet

Af lektor Jørgen Hatting

Den mand, som oppositionen mod Hitler havde udpeget som det nye Tysklands kommende rigskansler, Carl Friedrich Goerdeler, var født i Vestpreussen 1884, og han glemte aldrig sin hjemstavn, der efter første verdenskrig var blevet polsk. Det var en af de ting, der skabte en vis sjælelig spænding hos ham. I det hele taget er han psykologisk en af de interessanteste og mest gribende skikkelser i den tyske modstandsbevægelses historie.

Overborgmester i Leipzig.

Goerdeler havde en strålende løbebane som kommunal embedsmand bag sig. Han var nået frem til at blive overborgmester i Leipzig, en post han midlertidigt forlod for at blive priskommissær, en uhyre indflydelsesrig post, dels under Brüning, dels i Hitlers første regeringstid. Men da Hitler ikke tog hensyn til hans saglige synspunkter, vendte han tilbage til overborgmesterstolen i Leipzig, hvor han tog sin afsked i 1935 i protest mod de antisemitiske demonstrationer; den umiddelbare årsag var, at han ikke som overborgmester havde kunnet hindre, at nazipøbelen væltede statuen af komponisten Mendelsohn-Bartholdy.

Han fik nu en stilling i Bosch-koncernen, hvis leder, gehejmeråd Bosch, var en af de få storindustrielle magnater, der var en klar modstander af Hitler-styret. Her kunne Goerdeler rejse, som han ville, både i indland og udland, uden at nogen kom med ubehagelige spørgsmål.

Efterlod politisk testamente i USA.

I 1937 var han således i USA, hvor han efterlod sit „politiske testamente“, et højt interessant, meget omfattende aktstykke, i hvilket han fremsatte en plan for Tysklands styre og forvaltning, når det engang var lykkedes at styrte Hitler. Det er en mærkelig blanding af gammel konservatisme og moderne social indstilling, den sidste præget af hans voksende kontakt med ledende socialdemokrater og fagforeningsmænd.

Rorup-eksemplet bør danne skole

Rorup er måske enestående her i landet, men bør ikke være det. Flere steder i Danmark er der rejst

EJVIND MORTENSEN

Fabrikant

DURUP

AXEL TOFT

Durup

JENS FOGH A/S

SKIVE

**Skive Andels-
kreatureksportforening**

**SKIVE OG OMEGNS
ANDELSVASKERI**

THORSTEN PEDERSEN & SØN

Austin - Triangel

Skive

T. HYLLESTED

Revisor

Skive

MARINUS NIELSEN

Herreekvipering

Skive

BP SERVICE

A. Johnsens Auto Service
Reservevej 26 — Skive

AKTIESELSKABET

**N. A. CHRISTENSEN
& CO.**

NYKØBING MORS

AKTIESELSKABET

MORSØ BANK

**AKTIESELSKABET LANDBOBANKEN I SKIVE
SALLING BANK**

SKIVE DISCONTOBANK

AKTIESELSKAB

AAGE SELCHAUS JERNFORRETNING A/S

SKIVE

JUNGS BOGHANDEL

STEPHAN AGGER

SKIVE

A/S SKIVE MARKFRØKONTOR

**SKIVE
KULKOMPAGNI A/S**

**SKIVE KORN- &
FODERSTOFFORRETNING**
Aktieselskab

Goerdeler selv var præget af gammel tysk embedsmandstradition, men i modsætning til sine standsfæller var han modstander af en stærk statsmagt. Han ønskede den videst mulige decentralisering. De enkelte mindre områder skulle have næsten fuldstændig indre selvstyre.

Ville styrte Hitler i 1938.

I 1938 var han med i den af general Halder ledede sammensværgelse, hvis formål var at styrte Hitler, hvis denne mobiliserede mod Tjekoslovakiet og derved styrkede Tyskland ud i en ny verdenskrig. Forudsætningen var, som bekendt, at England stod fast. I stedet fløj Chamberlain til München. To måneder efter skrev Goerdeler til en amerikansk ven:

„Det tyske folk ville ikke en krig. Hæren ville have gjort alt for at undgå den, verden var blevet advaret i tide og underrettet. Hvis man havde taget hensyn til advarslen og handlet derefter, ville Tyskland i dag have været fri for sin diktator og vende sig imod Mussolini. I løbet af få uger kunne vi begynde med at skabe en varig verdensfred, hvilende på retfærdighed, fornuft og anstændighed. Et lutret Tyskland med en regering af anstændige mennesker ville være parat til sammen med England og Frankrig ufortøvet at løse det spanske spørgsmål, fjerne Mussolini og i samarbejde med USA skabe fred i det fjerne Østen . . .“

Optimist over alle grænser.

Brevet er karakteristisk. Goerdeleres optimisme kendte ingen grænser, og slet så let, som han her forestillede sig det, var det næppe gået, selv om han, som planlagt, var blevet tysk rigskansler.

I det store og hele var det den samme kreds af mænd, selv om den stadigt udvidedes, der udgjorde kernen i oppositionen mod Hitler, og i hvis række en hel del af de ledende i det endelige attentatforsøg mod Hitler befandt sig.

At følge Goerdeler i disse år, vil føre for vidt. Længst muligt var han modstander af ethvert attentatfor-

søg; han ville ikke benytte mord som politisk våben, men nøjes med at sætte Hitler fast og anklage ham for hans ugerninger. Derfor var han heller ikke med i selve den praktiske tilrettelæggelse, og han var af gode grunde hindret i at være til stede sammen med de andre ledere i Berlin den 20. juli. Få dage før var der nemlig udstedt arrestordre mod ham — en af årsagerne til, at Stauffenberg ikke turde udsætte selve attentatet. Han var blevet advaret, flygtede, og skjult hos en ven erfarede han, at attentatet var mislykkedes og lederne skudt eller sat fast.

Tre ugers flugt.

I tre uger flygtede han fra sted til sted under særdeles dramatiske omstændigheder. Hitler udsatte en million mark i belønning for hans pågribelse. Da Goerdeler indså, at det var umuligt at undgå at blive pågrebet, tog han til Vestpreussen for at aflægge et sidste besøg på sine forældres grav. Han nåede frem til sin lille hjemby, men blev hurtigt genkendt og angivet — graven nåede han ikke at gense.

Tilstød alt i forhørene.

I forhørene tilstød Goerdeler alt. Han ville ikke i nogen retning undskylde sin handlemåde. Da hele sammensværgelsen på dette tidspunkt var afsløret, kunne hans meget åbenhjertige tilståelser næppe skade meget. Alligevel er det en psykologisk gåde, hvorfor han tilsyneladende så let udleverede, hvad han vidste. Hans ven, den store tyske historiker, professor Ritter, beskæftiger sig i sin bog om Goerdeler, hovedværket om den tyske modstandsbevægelse, indgående med hans tilståelse, og når til den sandsynlige forklaring, at selv om Goerdeler tilsyneladende var åndelig klar, var han sjæleligt nedbrudt, grebet af fængselspsykosen, bl. a. fordi han ikke, som de andre arresterede, kunne få den mindste forbindelse med sine nærmeste — de var alle arresteret.

(Fortsættes)

Kammeraternes Hjælpefond er de raske kammeraters hilsen til de syge

BERNADOTTE-STATUEN FÆRDIG

Tidspunktet for afsløringen ikke fastsat

Bernadotte-statuen er nu færdigstøbt. Det er sket i Italien i italiensk bronze, der siges at være særlig modstandsdygtig overfor vejr og vind.

Statuen vil blive placeret i mindeparken i Kruså i nærheden af gendarmernes mindecirkel.

Der vil blive foretaget en prøveopstilling med billedhuggeren Gudmundsen-Holmgreen og Bent Mackeprang samt havearkitekt, professor C. Th. Sørensen som rådgivere.

Statuen er iøvrigt ca. 3 meter høj, og den skal opstilles på en sokkel ud til den gamle brolægning, der på et lille stykke af den gamle hovedvej er blevet tilbage til minde om begivenhederne i Kruså den 9. april 1940 og 4.—5. maj 1945.

ALSACE HÆDRER SINE „NACHT- UND NEBEL“ FANGER Storslået monument afsløret

Da præsident de Gaulle forleden (23.-7.) indviede monumentet over besættelsestidens deporterede, fik Frankrig et mindesmærke af lige så storslået og bevægende karakter som den ukendte soldats grav under Triumfbuen. Et monument over de ufattelige lidelser millioner af mennesker gennemgik i nazisternes tiltægtgørelseslejre; og et „glem ikke“ over en af de største forbrydelser i menneskehedens historie — en gigantisk menneskelig fornedrelse, der endnu har forgreninger rundt om i landene, også hos dem, der engang var dens ofre.

VINDERUP TRÆLASTHANDEL

HEM MASKINFABRIK

v/ S. PEDERSEN

HEM ST.

L. O. SØRENSEN

TEGLVÆRKSEJER

STOHOLM

**SKIVE
TRÆVAREFABRIK**

JOH. P. VILLES
LYSKOPIERINGSANSTALT
HOLSTEBRO

LUNDGAARD & CO. A/S
HOLSTEBRO

**MAGASIN
BUEMANN A/S**
Adelgade 6 Skive

M. COLSTRUP's
JERNFORRETNING A/S
HOLSTEBRO

AKTIESELSKABET
POUL ANDERSEN's
TØMMERHANDEL
HOLSTEBRO

BRDR. BRØNDUM A/S
Skive

BRAAES BOGHANDEL
Skive

A/S AUTOMOBILFORRETNINGEN VULKAN
K. KNUDSEN
AUT. GENERAL MOTORS FORHANDLER
HOLSTEBRO

**ROSLEV
TRÆLASTHANDEL**

P. KNUDSEN A/S
Roslev

HOLSTEBRO LANDMANDSBANK
AKTIESELSKAB

RØNBJERG FLØDE IS A/S

BYG GODT — BYG MED TEGL
A/S VESTJYDSKE TEGLVÆRKERS SALGSKONTOR
HOLSTEBRO

JOHS. PEDERSEN
Smede- & maskinværksted
Vinderup

NAGSTRUP
Sønderlandsgade 1 - Holstebro

**CHRISTIAN CHRISTENSEN
& CO.**
Holstebro

TIK-TAK
Ure & briller
v/ E. Petersen — Holstebro

L. HEDEGAARD
Autoforretning
Holstebro

S. A. PEDERSEN
Nørregade 53 — Holstebro

Således indleder Børge Rudbeck en artikel fra Paris til Jydske Tidende for 26.6. og han fortsætter:

Mindesmærket er rejst i Struthof i Alsace, det eneste sted uden for Tyskland vestgrænse, hvor nazisterne havde anbragt en af deres tilintetgørelseslejr. Monumentet er 41 meter højt, og i en hulning ses som en skygge den skelet-tynde silhouet af en KZ-fange. I monumentets krypt er en ukendt deporteret stedt til hvile.

Det meget seriøse „Le Monde“, der afstår fra enhver form for sensation, erindrer om de anklager, der ved processerne om forholdene i lejren blev rettet mod de indstævnedede:

„De har anbragt en zigøjner på en stol, og lænet ham mod en rødglødende kakkelovn, mens der blev stukket nåle i hans hæle ...

De lod en af deres hunde flå læggen af en nordmands ben ...

De forrettede deres nødtørft på mennesker, der lå i dødskamp ...

De gik ind til syge og slog dem med en spade ...

De knuste fangers skinneben med en hakke ...

De rodede i en fanges åbne sår med en stok ...

De dansede på døende menneskers legemer ...

De fanger, der havde fået etiketten NACHT UND NEBEL, og som under alle omstændigheder skulle dø, lod de hver morgen kravle gården rundt og rundt på alle fire ...“

FRIHEDSFOND GENNEM 15 ÅR

Frihedsfonden — den sympati-ombejlede fond — markerede på stiltfærdig måde 15-året for sin stiftelse den 31. maj ved udsendelse af en beretning om de 15 års virke.

Den konsultative virksomhed har gennem årene været omfattende.

I løbet af de 15 år, der er gået, har Frihedsfondens forsyng og omsorg omfattet en personkreds på op mod 7.000 familier eller enkeltpersoner, men for den konsultative virksomhed foreligger der naturligvis ikke nogen optælling.

Forretningsudvalget har fået fo-

relagt 12.318 sager, og der er givet pengebevilling i 10.180 sager. Personkredsen har omfattet 983 enker, 1100 børn og ca. 5.000 tidligere modstandsfolk.

En statistik, der blev udarbejdet sidste år for specielt at få en oversigt over Frihedsfondens uddannelseshjælp, viser, at hjælpen har omfattet 1001 personer. Af disse var 694 færdiguddannede, 233 var under uddannelse, og 74 havde opgivet deres uddannelse. En faglig opdeling viser uddannelser inden for ikke mindre end 145 fag. Det højeste antal uddannelser inden for et bestemt fag er teknikum-ingeniører. Af dem er der uddannet 62. Næsthøjest på listen er lærere med 39, læger med 33, jurister med 27, kontorister med 22, lærerinder med 18, maskinarbejdere og maskinister med hver 15, sygeplejersker med 14, radiotelegrafister med 12, matroser med 11 og tandlæger med 10.

De 694 færdiguddannede fordeler sig med 392 enkebørn, 123 børn af invalider, 447 der selv havde deltaget i frihedskampen, og 39 enker.

Der er 595 enkebørn, der endnu ikke har fået nogen uddannelse, men af disse er 160 i en sådan aldersklasse, at man må formode, at de har klaret sig erhvervsmæssigt igennem uden Frihedsfondens bistand. Der er således 435 enkebørn tilbage at uddanne.

SONEMARCH TIL DACHAU

I ugen 1.—7. august stævnedes en million katolikker til München til „Eukaristisk Verdenskongres“.

Blandt de mange specialarrangementer var ungdommens „sonemarch“ til den tidligere k-z-lejr Dachau, 15 km uden for München. Der indviedes her et nyt kapel, som vi bringer billeder af på forsiden og bagsiden i dette nummer.

Kapellet er rejst til minde om de mange, der faldt for hitlertidens tyranni.

Det er ikke tilfældigt, at man har valgt München til mødested. Denne by var i særlig grad Hitlers by.

ERSTATNINGSSAGEN I NORGE

Ved det norske krigsinvalideforbunds landsmøde gav overingeniør Leif Nordstrand en redegørelse for forløbet af de forhandlinger, der i Norge er ført om erstatningskravet til Vesttyskland.

Det blev en redegørelse om 4½ års arbejde.

Nordstrand oplyste, at de norske forhandlere havde måttet køre hårdt frem med henvisning til „Härtfælde“-erstatning til invalider og efterladte.

Forudsætningen for erstatning er tabt frihed, ødelagt helbred eller tabt liv. Krigsfangerne kommer ikke ind under erstatningsaftalen.

Erstatningerne udbetales — ikke blot til norske statsborgere — men også til andre personer, som var bosat i Norge, da arrestationen blev foretaget.

Erstatningsrådet mener dog, at man er for stivbenet i den foreslåede ordning. Således vil den føre til, at blandt andet enkelte flygtninge, som nu er norske statsborgere, vil falde mellem to stole, idet de tyske erstatningsmyndigheder regner dem for såkaldt „regionalforfulgte“ (et konstrueret begreb) og nægter dem erstatning efter den vesttyske erstatningslov, selv om de tilfredsstiller bostedsbestemmelserne.

Erstatningen er beregnet til 250 kr. pr. måned for fangetiden med 50 pct. tillæg for fangetid over 18 mdr. Ved 60—100 pct. invaliditet ydes et tillæg på 7.000 kr. Ved 30—59 pct. invaliditet bliver tillægget 3.500 kr. Begge tilfælde forudsætter 5 års invaliditet.

I tilfælde af dødsfald p. gr. af in-terneringen ydes 12.000 kr. til de efterladte.

Et nævn på 3 medlemmer skal afgøre stridsspørgsmål, og afgørelserne her kan ikke indankes for domstolene.

Ydelserne er skattefrie, og beløbene til invalider vil ikke medføre reduktion i krigspensionen.

Som man ser, er der næsten tale om en dansk norsk ordning. Da Norge imidlertid fik sin ordning før Danmark, er der således tale om inspiration nord fra.

ARNE VILHELMSSEN

FISKEKSPORT

THYBORØN

„GRAND HOTEL“

STRUER

PREBEN PEDERSEN

Slagter- og Viktualieforr.

Vestergade 1 — Struer

A/S O. Bendix

TØMMERHANDEL

Struer

ERIK EILERTSEN

Aut. vand- og gasmester

Ingeniør M. AF I.

Tlf. 134

Struer

THOMSENS BOGTRYKKERI

Holstebro

NOES & KVISTGAARD

Guld - Sølv - Ure - Optik

Holstebro

HOLSTEBRO

VÆRKTØJSMAGASIN

V. MELGAARD & SØN

Urmager - Guldsmed - Optiker

Holstebro

**ROMLUND
TRÆVAREFABRIK**

Ravnstrup St.

HANDELSAKTIESELSKABET

BANG & OLUFSEN

STRUER

STRUER ANDELS SVINESLAGTERI

PRIVATBANKEN FOR VIBORG OG OMEGN

AKTIESELSKAB

HANDELSBANKEN I VIBORG

CHR. RIEGEL'S TRÆVAREFABRIKER

Aktieselskab

Viborg

J. N. KJÆRSGAARDS TØMMERHANDEL

Aktieselskab

VIBORG

VIBORG STIFTS FOLKEBLAD

SCHUMANN'S HERREMAGASIN

Viborg

A/S N. DØSSING JENSENS EFT.

Jern- og stålforretning

Viborg

FOR TUNGT FOR TYSKERNE

Monumenter for frihedskampen har under tiden rejst voldsomme diskussioner.

Mindeankret i Nyhavn for søens folk, der omkom 1940—45, har alle været enige om var helt rigtigt.

En læser har spurgt mig, hvorfra mindeankret i Nyhavn stammer, skriver Aktuelt for 27. juni. Søværnet selv vidste det ikke engang, da ankret i sin tid blev opstillet, og jeg anstillede dengang en privat undersøgelse, som efter et studium af Holmens gamle inventarielister gav følgende resultat:

Nyhavns-ankret har i sin tid været benyttet om bord i fregatten „Fyen“, der nu er kaserne-skib og så affældigt, at det sandsynligvis snart skal ophugges. Ankret har i det såkaldte „kryds“ en indgravering. Der står årstallet 1857 og ved siden af „5148 Pund B“. Af inventarlisterne fremgik det, at der i 1904 kun fandtes to ankre i flåden med vægten 5148 pund. Begge disse blev brugt om bord i „Fyen“.

Ankret er altså fremstillet i 1857, men „Fyen“ løb først i vandet den 27. september 1882. Der er den mulighed, at Nyhavns-ankret, før det kom om bord i „Fyen“, har været anvendt om bord i et andet orlogsskib. Eller også har det i nogle år ligget som reserve på Holmen. Bogstavet B i vægtangivelsen betyder „brutto“, hvilket igen betyder, at ankrets træstok er medregnet i vægten. Alle det danske søværns gamle fregatter var forsynet med ankre af samme type som det i Nyhavn, men af forskellig vægt. Sandsynligvis er det kendte anker fremstillet på Holmens egen smedie. „Stokken“ er den originale. Den er af eg og gennemtjæret. Så den forgår ikke foreløbig.

Nyhavns-ankret blev først taget i land i 1907, da „Fyen“ blev kaserne-skib. I mange år lå det ubenyttet på Holmen, men den 4. januar 1940 blev det skænket til luftmarinestationen som en slags vartegn. Efter den 29. august 1943, da tyskerne stjal alt flådens materiel, bortførte de også de fleste af de gamle ankre, som blev smeltet om. Når skæbnen ikke ramte ankret ved Luftmarine-

stationen, skyldes det næppe pietets-hensyn fra tyskernes side, men snarere, at det var for tungt at flytte.

Kaserne-skibet „Fyen“ ligger iøvrigt fortøjet ved en lang mole, som har det officielle navn „Elefanten“. Hvorfor? Jo, molen blev i sin tid anlagt med et udrangeret krigsskib som „grundsten“. Skibet sænkedes netop på dette sted og hed „Elefanten“.

LUFTFOTO AF NEUENGAMME

I april-nummeret 1960 bragte vi et luftfoto af Neuengamme-lejren, som den ser ud i dag.

Billedet foreligger nu i særtryk, forsynet med udførlig billedtekst.

Det kan fås portofrit tilsendt fra Kammeraternes Hjælpefonds kontor, St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

Prisen er 2,50 kr., der bedes fremsendt pr. giro 780 eller i frimærker.

På girotallonen bedes anført: Luftfoto af Neuengamme-lejren.

HITLERS TAPRE, TYSKE MODSTANDERE

Forfatteren Simon Hjaltegaard skrev i Dagens Nyheder for 5. august en gribende kronik med titlen: Hitlers tapre, tyske modstandere.

I indledningen hedder det bl. a.: Reichsjustizministeriums arkiver viser, at der i tidsrummet 1939 til 1944 er foretaget 11.881 politiske henrettelser. Indtil sammenbruddet er tallet steget til mindst 12.500. „Oberkommando der Wehrmacht“s hemmelige akter, fundet i 1953, viser, at der fra 16. august 1939 til 31. januar 1945 er fældet 24.559 dødsdomme inden for værnemagten, overvejende begrundet i politisk modstand. Enkelte benådnings har fundet sted, men procentdelen kan tælles med et enkelt ciffer. Fra januar til kapitulationen unddrager henrettelserne sig enhver kontrol. På hele tilbagetogslinjen hang arme soldater, forpinte folkefæller, prisgivet den første den bedste „SS-Streife“, i vejtræer og lygtepæle. Sagkyndige har sat tallet til henvend 8000. Det endelige tal på politiske henrettelser kan regnes til ca. 35.000.

Ved krigsudbruddet befandt sig omkring 300.000 tyske politiske fan-

ger i koncentrationslejrene. Indtil da passerede mindst en million! En ringe del var vaneforbrydere eller „asociale“. KZ-lejrenes voldsomme opsvulmning under krigen, hvor hele folkevandringer fandt sted og alle sprog hørtes — er en helt anden historie.

Gestapofangerne

MØDE I AARHUS

På 4. maj-kollegiet i Aarhus holdt foreningen Gestapofangerne torsdag den 28. juli møde om erstatningernes fordeling.

Formanden for „De erhvervshæmmede“, medlem af det danske erstatningsudvalg, maskinarbejder Børge Emil Pedersen, København, gav en udmærket redegørelse for erstatningssagen.

Han oplyste bl. a., at ca. 10.000 er berettiget til at få del i de 26 millioner danske kroner.

Af de 10.000 har ca. 1000 været erhvervshæmmede.

Børge Pedersen understregede, at der ikke er tale om erstatning. Dertil er beløbet for ringe. Han henstillede indtrængende, at fordelingen ikke måtte fremkalde splid eller misundelse blandt kammeraterne og understregede, at alt for mange erhvervshæmmede aldrig har modtaget en øres godtgørelse, fordi de simpelthen ikke har vidst, hvor de skulle henvende sig.

Mødet var iøvrigt besøgt af omkring 100, dels tidligere fanger, dels efterladte.

Dagbogsblade

21/6.

Småbørn kastet op i luften og skudt ned af SS

Overlevende fra den anden verdenskrigs frygtede Kolomeyaghetto i Polen oplyste i går i retten i Tel Aviv, at de havde set Gestapo-officerer kaste småbørn op i luften og skyde efter dem.

De frygtelige vidneudsagn blev afgivet over for domstolen efter anmodning fra de vesttyske myndigheder, der skal bruge dem i sagen mod

ERIK HANSEN & VILMER NIELSEN Snedkermestre Absalonsvej — Viborg
ELECTRIC K. Jensen & E. Agerkilde Viborg
BAK LARSEN & CO. Viborg
LEMVIG JERN- & STAALFORRETNING
MINERALVANDSFABRIKEN „IDEAL“ Lemvig
A. HONORÉ Isenkram Torvet Lemvig
TARM STOLE- & MØBELFABRIK
I/S SØNDERMARKS MØBELFABRIK Skjernvej 12 — Tarm
TARM OG OMEGNS SPAREKASSE
M. NIELSENS TØMMERHANDEL Tarm
H. SØNDERBY & CO. Maskinfabrik TARM
Herre- & drengeklæder KIRK Nygade 20 — Ringkøbing
W. MEINERTZ OLESEN Aut. installatør Bredgade 10 — Ringkøbing

I/S C. PETERSEN <i>Søndermølle Klædefabrik</i> PR. VIBORG	
SKJERN BYRÅD	
<i>Betongvarefabriken</i> „LØVEN“ SKJERN	
SKJERN SVINESLAGTERI A/S	
GULLANDERS BOGTRYKKERI SKJERN	
N. MØLLER THOMSEN Trikotagefabrik Skjern	SKJERN FJERKRÆSLAGTERI
HUGO HOLMSTOEL Jern- og Staalforretning Skjern	DAMPVASKERIET Tlf. 524 — Skjern
SKJERN OG OMEGNS SPAREKASSE	JOHAN NIELSEN Skjern
JOHS. MIKKELSEN Bredgade 85 — Skjern	„POLAR“ Skjern
A/S AUTOGAARDEN, VEJLE	

den 54-årige Friedrich Knakendofel, der er anklaget for krigsforbrydelser, begået i Galicien. Et af vidnerne, den 60-årige Shmouel Hurowitz, fortalte, at han så Knakendofel skyde 30 kvinder og to børn i hospitalet i Kolomeya.

27/6.

Retssag mod Adolf Eichmann

På den zionistiske verdenskonference, der åbnede i Antwerpen i går, herskede der fuld enighed om, at Israel har ret til at føre retssagen mod den nazistiske masse-morder Adolf Eichmann, der gøres ansvarlig for likvideringen af millioner af jøder.

Den verdenszionistiske sammenslutnings formand, dr. Emanuel Neumann, er klærede over for 100 delegerede, at eftersom jøderne mener, at Eichmanns forbrydelser blev begået mod jøder i alle lande, så har Israel også ret til at stille ham for en domstol.

27/6.

KZ-lægen Mengele grebet i Argentina

Det er lykkedes det argentinske politi at arrestere den tidligere overlæge ved Auschwitz koncentrationslejr, dr. Joseph Mengele, og han holdes foreløbig i sikkerhedsarrest, mens den argentinske højesteret overvejer det krav om udlevering af den tyske krigsforbryder, som er blevet fremsat af den vesttyske regering.

Umiddelbart efter at meddelelsen om det tyske udleveringskrav var blevet offentliggjort, forsvandt dr. Mengele fra sit hjem udenfor Buenos Aires. Han har siden været eftersøgt af politiet over hele landet, men først i lørdags lykkedes det politiet at lægge hånd på ham.

Hvis Mengele bliver udleveret til Vesttyskland og fundet skyldig her, kan han højst risikere livsvarigt fængsel, da dødsstraffen er afskaffet der.

29/6.

„Jagten på Eichmann“

Den dramatiske historie om israelske agents opsporing og tilfange-tagelse af Adolf Eichmann — nazisten, der hævdes at være ansvarlig for seks millioner jøders død — vil blive emne for en amerikansk film.

Producenten Bryan Foy har meddelt, at han vil lave en film om „Jagten på Eichmann“, som den foreløbige titel lyder.

Hovedvægten vil blive lagt på det årelange, metodiske arbejde, som den tidl. koncentrationslejr-fange Tuuvia Friedmann gennemførte til dels for egen regning, for at finde Eichmann i hans skjulested i Argentina.

1/7.

Henriette Hoffmann, formelt skilt fra Hitlers ungdomsleder Baldur von Schirach, vil anmode Hrustjov personligt om at få sin mand sat på fri fod fra krigsforbryderfængslet i Spandau. Henvendelsen til Hrustjov vil ske under dennes ophold i Østrig.

17/7.

Erstatning til franske kz-fanger

Frankrig og Vesttyskland har i dag underskrevet en overenskomst, ifølge hvilken Vesttyskland forpligter sig til at betale en erstatning på 400 millioner D-mark (640 millioner kr.) til franskmænd, der under krigen sad i tysk koncentrationslejr, meddeler Berlingske Tidende med A. P. som kilde.

Pengene vil blive overdraget til den franske regering i tre rater, den første i april 1961. Erstatningen skal fordeles af den franske regering.

Der er tale om en tillægsoverenskomst til den aftale, ifølge hvilken Vesttyskland betalte erstatning til franskmænd, som havde lidt fysisk overlast i nazistiske koncentrationslejre.

Den ny overenskomst kan opfattes som en anerkendelse fra tysk side af, at der foreligger et moralsk ansvar over for koncentrationslejr-fangerne udover ansvaret for fysisk overlast.

31/7.

Museum i Dachau

I krematoriet i den tidligere koncentrationslejr Dachau blev der i dag åbnet et museum med dokumenter og anskuelsesmateriale over de forhenværende fangers lidelser og død.

Museet er indrettet af den internationale Dachau-komité, som repræsenterer endnu levende kz-fanger fra 21 lande. Komiteens generalsekretær, belgieren George Walraewe erklærede i sin åbningstale, at museets formål ikke er at vække hadfølelser mod det tyske folk. Minderne om fangernes grusomme skæbne skal først og fremmest over for hele verden og i særdeleshed ungdommen fastholde, at de forbrydelser, som fandt sted i denne lejr, aldrig må ske igen.

I løbet af de næste to år skal Dachau-lejren, som endnu huser 1500 østtyske flygtninge, rives ned med undtagelse af de to barakker, hvori museet skal indrettes.

1/8.

Friedrich Tillmann, der under krigen arbejdede under professor Werner Heyde, lederen af det nazistiske udryddelses-program mod sindssyge og åndssvage, er nu blevet arresteret. Han har siden 1945 levet under

falsk navn og haft en pension for unge minearbejdere i Dortmund.

2/8.

Ludwig Zind, den tyske antisemitiske skolelærer, der efter sin dom i 1958 flygtede til Ægypten og siden til Tripoli, hvor han fik et professorat i geologi, er i aftes blevet arresteret af italiensk politi.

3/8.

SS-mandens gravsten skal nu fjernes

Neufto menighedsråd vil efter al sandsynlighed om kort tid ved fogedens hjælp fjerne en gravsten fra landsbykirkegården. Det drejer sig om en sten sat over Hans Jørgen Schmidt, søn af landmand Niels Schmidt, som den 1. maj 1945 døde på det tyske lazaret i Vojens efter at være blevet såret som SS-mand på østfronten. Efter begravelsen satte faderen en sten over sin søn, hvorpå foruden navnet stod følgende sætning: „Dit offer var til Danmarks ære“.

Efter krigen cementerede faderen inskriptionen til, men trak senere sætningen ud. Kirkeministeriet forlangte derpå stenen fjernet, hvilket Niels Schmidt bragte for domstolene. Tilsidst afsagde Højesteret dom i sagen og forlangte stenen fjernet. Schmidt indgik imidlertid forlig med menighedsrådet og dermed med kirkeministeriet, hvorefter han fik lov til at nøjes med at fjerne inskriptionen. Der sattes en tidsfrist for inskriptionens fjernelse, men denne frist er nu udløbet — og dermed må forliget anses for at være brudt af Schmidt, så menighedsrådet vil efter forlydende forlange højesteretsdommen ført ud i livet, og det vil sige, at ikke bare inskriptionen, men hele stenen, skal fjernes fra kirkegården.

17/8.

Fri igen

Walter Horn, den 51-årige vesttysker, der først har siddet i nazistisk og siden i sovjetisk fangenskab, er nu efter 24 års forløb endelig kommet på fri fod. Han bor hos sin søster, der i årevis har forsøgt at få ham løsladt. For et år siden skrev hun til Krustjev og bad ham hjælpe broderen.

17/8.

Krænket mindet om de titusinder

Martin Fiedler, søn af en af fangevogterne i Dachau-lejren, blev i går idømt syv måneders fængsel for at have krænket de titusinders minde, som døde i kz-lejren. Han havde bl. a. spurgt, hvor længe „dette krematorium, som amerikanerne byggede efter krigen“, skulle vises frem.

Thomas Rud Rasmussen
TANDLÆGE
ERIK MENVEDS GAARD
RANDERS

A. JESPERSEN & SØN A/S
RISSKOV — AARHUS

FOLKEBANKEN
FØR HERNING OG OMEGN
AKTIESELSKAB

HAMMERUM HERREDS
SPARE- OG LAANEKASSE
HERNING

MIDTJYDSK BRØDFABRIK

v/ Marius Iversen
HERNING

HERNING HEDE- & DISCONTOBANK
AKTIESELSKAB

JYDSK GRUNDEJER-KREDITFORENING
HERNING

A/S J. JUNGET
HERNING

HERNING HANDELS- OG LANDBRUGSBANK
AKTIESELSKAB

HERNING KAFFERISTERI
MICHAEL KJÆR

A. BOLL MASKINFABRIK A/S
Herning

KOLMAN & BOLET
BREDGADE 6 — HERNING

OTTO JENSEN'S
FARVEHANDEL A/S
Herning

HANDELS- OG LANDBRUGSBANKEN, BRANDE

P. HILDEBRANDT & SØNNER
Østergade 8 — Herning

BRANDE TRÆLASTHANDEL
Aktieselskab

BRANDEX
Dansk Textil-Industri
Brande

RIO RADIO
Herning

VIDEBÆK
SAVVÆRK

SPARE- OG LAANEKASSEN
Videbæk

VIDEBÆK
TØMMERHANDEL

VIDEBÆK BANK
AKTIESELSKAB

Professorinde fru Sylvia Salvesen.

Interiør fra hjemmets store, smukke pejsestue, enkel og hyggelig og smykket med kunstnerens gaver.

SOLHØGDA INDVIET

Søndag den 12. juni indviedes ved Oslo-fjorden, ikke særlig langt fra Oslo, rekreativshjemmet for kvindelige fanger fra de tyske k-z-lejre. Det ligger på en grund, som pro-

fessorinde fru Sylvia Salvesen har skænket ved sin gård. Det er et levende monument over den norske kvindes indsats i frihedskampen.

Kunstnere har smykket hjemmet, således har den berømte norske ma-

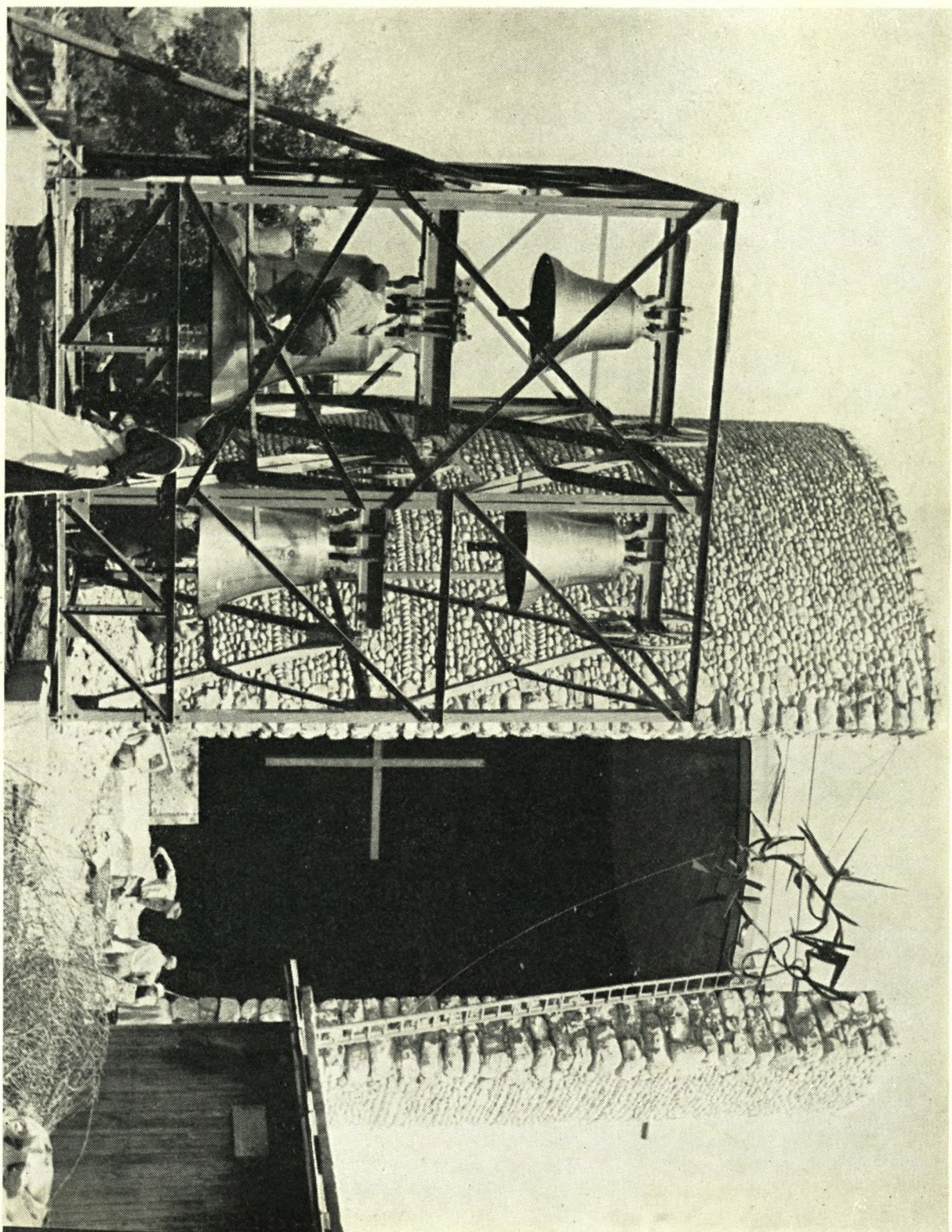
ler, Henrik Sørensen dekoreret køkkenet.

Solhøgda har kostet 300.000 kr.

Man regner med 4 ugers ophold. Hjemmet står også åbent for danske kvinder.

„Solhøgda“ er rejst på en skovkranset åsryg ved Oslofjorden — et løfte blev holdt 15 år efter.

I forbindelse med den katolske verdenskongres i München indviedes den 5. august et kapel i den tidligere k-z-lejr Dachau. Unge arbejdere fra omegnen har været med til at opføre kapellet, der har fået navnet „Kristi Lidelses Kapel“.